

Ohlasy na knihu *V okovech* Mariam Ibrahimové

Mariam Ibrahimová zůstala i uprostřed nepředstavitelných těžkostí neochvějným svědkem Ježíše Krista. Sám jsem v Súdánu byl a velmi dobře znám síly, kterým musela čelit. Kniha *V okovech* je silným svědectvím ženy, která odmítla zapřít Ježíšovo jméno. Jak bychom se asi v podobné situaci zachovali my?

– *Frank Wolf*

bývalý poslanec za stát Virginie (USA)

Strhující. Provokativní. Úžasný příběh o nasazení a odhodlání jedné ženy ctít Ježíše celým svým životem, a to i ve chvílích, kdy hrozilo, že o něj přijde. Nedočkávě jsem otáčela jednu stránku za druhou, abych zjistila, jak to bylo dál, a zároveň obdivovala silný a úžasný příběh o věrnosti. Tuto knihu by si měl přečíst každý křesťan, který bere vážně Ježíšův příkaz, abychom denně nesli svůj kříž a následovali jej.

– *Mary DeMuth*

autorka knihy *Thin Places: Vzpomínky*

Neuvěřitelné. Poučné. Inspirativní. Tato tři slova dobře shrnují skutečný příběh jedné ženy, která musela na své cestě za svobodou překonat náboženské pronásledování, mizogynii a další bezvýhodné situace. Tuto knihu si zkrátka musíte přečíst!

– *Dr. Ben Young*

autor knih *Survive the Day*, *Room for Doubt* a *Why Mike's not a Christian* a pastor baptistického sboru v Houstonu, v Texasu

Úžasný příběh Mariam Ibrahimové je svědectvím o nekompromisní víře v Ježíše a o Boží věrnosti. Považuji to za velmi důležité, že se o něm svět dozvídá. Když mnozí z nás na jaře roku 2014 demonstrovali před Bílým domem s cílem přimět americkou vládu, aby Mariam pomohla, nedokázali jsme si ani představit, jak nečekaně nakonec Bůh Mariam vysvobodí a použije si ji pro svoji slávu.

– *Faith J. H. McDonnell*

ředitelka společnosti Advocacy, Katartismos Global (kgiglobal.org), spoluautorka knihy *Girl Soldier: A story of Hope for Northern Uganda's Children*

S Mariam Ibrahimovou jsem se setkala jen několik týdnů po jejím propuštění z cely smrti v temném súdánském vězení. Zrovna držela v náručí svou maličkou Maju a usmívala se. První, co mi řekla, bylo: „Bůh je za všech okolností dobrý.“ Z jejích krásných hnědých očí vyzařovala síla a odhodlání překonat všechny překážky.

Mariam se narodila v uprchlickém táboře v Súdánu. Její teprve náctiletá matka čelila obrovské bídě, domácímu násilí a důsledkům islámského práva šaría. Také Mariam, podobně jako její statečná matka, zažila mnoho bezvýchodných situací, mezi jinými i ztrátu mladší sestry, tragickou smrt matky a odsouzení k trestu smrti za svou křesťanskou víru. Právě tato víra jí pomohla se nad těžké životní okolnosti vždy povznést. Nenechala se zastrašit a zvěstovala svou víru i vězeňské ostraze, soudcům a dalším, kteří jí usilovali o život.

Kniha *V okovech* vám pomůže nalézt víru a odhodlání i v situacích, které se mohou zdát bezvýchodné. Životní příběh Mariam a naše přátelství navždy změnilo můj život a pomohly mi najít trvalou důvěru v Boha. Jsem si jista, že její příběh změní i vás.

– *Naghmeah Panahiová*

výkonná ředitelka nadace Tahrir Alnisa Foundation

Obsah

Úvod	13
1. Zrozena v uprchlickém táboře	16
2. Manželství z rozumu	22
3. Sňatek s vrahem	28
4. Semínka lásky a nenávisti	33
5. Každodenní bestie	40
6. Svázaná a s roubíkem v puse	46
7. Bez otce	52
8. Krvavá hostina	58
9. Život v Basundě	67
10. Nové město, nový život	72
11. Den modlitby	78
12. Konec studia	84
13. Zaplatit džizju	90
14. Vyhazov ze školy	96
15. V učení	103
16. Katolická škola Comboni	108
17. Dva radikální tábory	114
18. Univerzita v Chartúmu	120
19. Falešná medicína	126
20. Zaskočena láskou	132
21. Zdrcující zármutek	137
22. Moje vlastní rodina	144
23. Podnikatelka	150
24. Cizí hlas	156
25. Nevydařený únos	163
26. Obviněna z cizoložství	170

27. Jediná možná volba	177
28. Bez pomoci americké ambasády	181
29. Vánoční překvapení	186
30. Vánoce ve vězení	190
31. Služba za mřížemi	195
32. Ženská věznice	200
33. Zasněžení	207
34. Drama v soudní síni	211
35. Diskriminace a zastrašování	217
36. Propašování Bible	223
37. Exorcista	229
38. Stateční noví advokáti	235
39. Podnikatelkou ve vězení	240
40. Mrtvý svědek	246
41. Duchovní zápas v kleci	252
42. Údolí stínu smrti	260
43. Odsouzena k smrti	264
44. Zběsilá jízda	269
45. Cela smrti	273
46. Pouta jsou zlomena!	278
47. Porod v okovech	282
48. Den, kdy jsem zemřela	287
49. Zpět v cele smrti	292
50. Konečně volná	297
51. Zrada	303
52. Tajný výslech	313
53. Znovu ve vězení	318
54. Špioni na americké ambasádě?	323
55. Pomoc zdaleka	329
56. Odlet za svobodou	335
57. Budoucnost a naděje	341
58. O sedm let později	348
O autorech	354

Úvod

Při příchodu soudce se jednací síní rozeznělo několik spontánních výkřiků „Alláhu akbar“. Soudce přítomné vyzval, aby se utišili, a sám se usadil do čela.

Než se dostal ke krátkému shrnutí skutkové podstaty případu, přečetl pasáž z Koránu. „Podle našeho práva, podle práva šaría, je obžalovaná muslimkou.“ Poté se otočil ke mně: „Naposledy se vás ptám a chci slyšet pouze jednu odpověď: Přijmete šahádu (*islámské vyznání víry, po jehož vyslovení se člověk stává muslimem – pozn. red.*), nebo se budete i nadále nazývat křesťankou?“

Ačkoliv jsou jednací síně nejvyššího soudu ve třetím patře na rozdíl od ostatních místností v budově klimatizované a pohodlné, všimla jsem si, jak soudci z čela stékají krůpěje potu. Celý se třásl.

„Slečno Abrar,“ oslovil mě jménem, které nebylo mé, „postavte se, prosím.“

Stoupla jsem si a podívala jsem se mu do očí.

„Zeptám se vás naposledy: Jste muslimka, nebo křesťanka?“

Celé mé tělo se napjalo. S bradou vztyčenou vzhůru jsem hrdě prohlásila: „Jmenuji se Mariam. Jsem křesťanka a byla jsem jí po celý svůj život.“ Svá slova jsem vyřkla jasně a odvázně tak, aby je každý dobře slyšel.

Soudce se zhroutil do svého křesla, jako by dostal ránu do hrudi. Když se vzpamatoval, naklonil se dopředu a pronesl: „Tak tedy dobře.“

Teď už mou odpověď znal. Sálem se znovu vneslo několik výkřiků „Alláhu akbar“ a soudce přítomné opět vyzval, aby se utišili.

Když výkřiky utichly, rozhostilo se v síni hrobové ticho. Na nikoho jsem se nedívala a předpokládala jsem, že ani na mě se nikdo nedívá. Všichni nehybně čekali na soudcův verdikt. Ať už budou jeho následující slova jakákoliv, rozhodnou o mém osudu.

„Odsuzuji vás ke stu ranám bičem a k smrti oběšením,“ prohlásil.

A to bylo vše. Můj rozsudek smrti obsahoval konkrétní datum i zdůvodnění.

Jmenuji se Mariam Ibrahímová a jsem křesťankou pocházející z islámského státu Súdán. Před několika lety jsem ze své rodné země uprchla a teď jsem se konečně rozhodla podělit se o svůj příběh.

Za jméno Ježíše Krista se nestydím. Jen proto, že jsem ho odmítla zapřít, mě zatkli, soudili, bičovali, kopali, bili, zesměšňovali, věznili a odsoudili k trestu smrti oběšením a následně donutili žít v cizí zemi jako uprchlík. Ale pouze skrze Ježíšovo jméno lze získat věčný život a jen díky milosti jeho svatého jména jsem dnes naživu, abych mohla vyprávět o svých zkušenostech.

Znovu prožívat příběhy vylíčené na následujících stránkách nebylo vůbec jednoduché. V modlitbách jsem volala k Pánu, aby mi pomohl najít sílu vyprávět o lásce, smrti, radosti, ztrátě, vítězství a bolesti, které jsem zanechala ve své milované zemi Súdánu.

Některé události, které v této knize popisuji, se mi psaly velmi těžce, ale uvědomuji si, že právě tyto příběhy potřebuje svět slyšet, aby se dozvěděl, jak vypadá skutečný život v Sú-

dánu a jaká je pravá tvář práva šaría. Kromě toho jsou tyto příběhy svědectvím o neochvějně Boží dobrotě. Modlím se, aby hrůzné praktiky, které jsem zažila na vlastní kůži, probaly církev ve světě a poukázaly na potřeby lidí v Súdánu. Následující kapitoly ale zároveň zachycují osobní svědectví o Boží slávě a doufám, že budou povzbuzením pro ostatní věřící po celém světě, kteří také zažili pronásledování kvůli své víře v našeho Pána.

Kvůli ochraně soukromí určitých osob z mé minulosti jsem některé události, jména, místa a časové děje pozměnila. Ve snaze o stručnost jsem se také rozhodla některé detaily vynechat a jiné události spojit. Své vzpomínky jsem se snažila zachytit co nejdělněji tak, jak si je pamatuji. Ačkoliv bylo mou snahou uvádět data a časové souslednosti co nejpřesněji, je možné, že některé události si vybavuji trochu jinak, než jak si je pamatují jiní. Tyto odchylky přičítám dynamickým situacím a rychle se měnícímu prostředí.

Přináším svůj příběh jako živé svědectví na oslavu Boha, svého Vykupitele. Jen on je hoden chvály.

Zrozena v uprchlickém táboře

Narodila jsem se 3. listopadu 1987 v uprchlickém táboře v severovýchodní části Súdánu. Mými rodiči byli sirotek a hledaný vrah. Možná vám okolnosti mého příchodu na svět připadají dost neobvyklé, ale věřte nebo ne, můj další život byl ještě neobvyklejší.

Uprchlický tábor Twawa bylo drsné místo pro život. Divoké a nepředvídatelné, s nespočtem pravidel i těch, kdo tato pravidla porušovali. Podle toho, co jsem tu zažila, mi nepřipadá správné nazývat jej táborem, protože pod slovem tábor si člověk představí dočasný příbytek. Pro některé z obyvatel tábora, kteří zde byli jen na přechodnou dobu, možná dočasný byl. Ale pro ostatní, včetně mojí rodiny, se stal dlouhodobým domovem. Nestrávila jsem tu celé své dětství jen já, ale i má matka.

Twawa mě naučila všechno, co jsem potřebovala vědět o světě. Nebyla to žádná malebná africká vesnička, kterou znáte z obálek časopisu National Geographic, kde člověk žije v harmonii s přírodou. Naopak tábor dokonale vyobrazoval realitu, kterou jsem mohla od života v Súdánu očekávat. Tohle místo bylo ošklivé, nehygienické, stísněné, prolezlé nemocemi a vzhledem k muslimské nenávisti vůči křesťanům a Etiopánům také nebezpečné. Připadalo mi cizí a zároveň

známé. Barvité vzpomínky spjaté s tímto místem tančící v mé mysli mě po celý život okouzlovaly i pronásledovaly. Byla jsem jako poutník, který tudy pomalu procházel. Twawa ve mně žila ještě dlouho poté, co jsem ji fyzicky opustila.

„Mami, kdy odsud odejdeme?“ ptávala jsem se čas od času své matky. Tato otázka neměla být prosbou, abychom odešli, nýbrž prostým vyjádřením zvědavosti, protože všichni lidé, které jsme znali, se postupně z tábora přesunuli někam jinam. Počet lidí, kteří tábor opouštěli, byl větší než počet příchozích. Jen výjimečně jsem se od své matky Zahry dočkala odpovědi.

Byla to tichá, statná žena, která málokdy pronesla více slov, než bylo nutné. Ačkoliv toho mnoho nenamluvila, hluboko v nitru jí zuřila bouře, která měla přehlušit bolest, odmítnutí i domácí násilí – temná tajemství, o kterých, jak si myslela, nikdo nevěděl.

My jsme o nich ale věděli. Všichni to věděli. Twawa byla malá vesnice a neměla žádná tajemství.

Matka žila v táboře od svých deseti let. Zнала tábor stejně dobře, jako on znal ji. Twawa se stala jejím domovem od chvíle, kdy utekla z Etiopie před smrtícím hladomorem, který ještě umocnila válka a nástup komunismu.

Má matka mi toho o příčině smrti mých prarodičů ani o důvodech, které ji přivedly na tak zoufalé místo, jako je Twawa, nikdy moc nevyprávěla. Bylo to pro ni příliš traumatické. Z toho, co jsem pochopila, ztratila orientaci a částečně i sluch po výbuchu bomby, který jí zničil domov. Její rodiče přišli o život a ona sama unikla smrti o vlasek. Se svou dvanáctiletou sestrou Medínou a menší karavanou uprchlíků putovali pouští, dokud nepřekročili východní hranici Súdánu, kde hledali bezpečí. Byly jedny z takzvaných ztracených etiopských dívek.

Obě osiřelé dívky musely nalézt způsob, jak přežít. Má matka si uměla poradit a našla způsoby, jak strastiplné útrapy

přežít. Kromě své sestry neměla jinou rodinu ani majetek, ale povedlo se jí pro obě nalézt dočasné útočiště v malém uprchlickém táboře financovaném Organizací spojených národů. Neměla v plánu zde zůstat příliš dlouho. Stejně jako ostatní uprchlíci si představovala, že se jednou vrátí do Etiopie, ale z dnů se staly týdny, z týdnů měsíce a roky, až se v uprchlickém táboře Twawa začala rodit nová generace obyvatel, včetně mě. Během mého dospívání trvala matka na tom, že mi předá své znalosti ohledně toho, jak přežít.

Jejím rodným jazykem byla amharština, což je etiopský úřední jazyk příbuzný s hebrejštinou. Záhy po příchodu do Súdánu si uvědomila, že pokud se chce dobře orientovat v novém prostředí, bude se muset naučit arabštinu. Ta patří, stejně jako hebrejšтина a amharština, mezi afroasijské jazyky ze semitské rodiny. Mnoho etiopských uprchlíků, kteří přišli do Súdánu, bylo považováno za Židy s kořeny sahajíci až do dob krále Šalamouna a královny ze Sáby.

Říkalo se jim *Falašové*, což znamená „cizinci“ nebo „uprchlíci“. Ukázalo se, že toto hanlivé označení je až trapně výstižné.

Krátce po jejich příchodu do uprchlického tábora v Súdánu bylo zhruba 8000 Falašů letecky přepraveno do Izraele. Tato událost známá jako Operace Mojžíš se stala největší utajenou operací svého druhu. Když se Súdánci dozvěděli, že Izrael pomohl propašovat tisíce Etiopanů do bezpečí, byli vzteky bez sebe. Raději by viděli, jak Etiopané umírají v súdánské poušti, než aby se usadili v Izraeli. Podobnou zlobu a nenávist jsem měla jednoho dne zakusit i na sobě.

Po evakuaci Židů zbylo v zemi mnohem méně Etiopanů, které by mohli Súdánci nenávidět. I my jsme patřili mezi Falaše, ale neměli jsme domov jako Izrael, který by nás tajně odvezl do bezpečí. Nepatřili jsme mezi Falaše židovské, nýbrž křesťanské. Súdánští muslimové nenáviděli etiopské křesťany úplně stejně jako židy. Mnoho kmenů v severo-

východním Súdánu bylo příbuzných s muslimskými eritrejskými uprchlíky, ale s Etiopany žádné podobné vazby neměli.

„*Hadim!*“ křičeli dozorcí v uprchlickém táboře na Etiopany. Matka zprvu netušila, co to znamená, ale brzy zjistila, že jde o výraz pro „otroka“, a záhy pochopila, co si o ní Súdánci myslí. Muslimové byli přesvědčeni, že Etiopané se hodí pouze na otrockou práci. V jejich očích jsme všichni byli hadim.

Ačkoliv uprchlický tábor i zásoby byly financovány z prostředků OSN, správu nad ním vykonávali Súdánci. Jednali při tom tak, jako kdyby vše platili až do posledního halíře z vlastních kapes. Za svou domnělou péči očekávali náležitou úctu.

Maminka narážela na odpor na každém rohu, ale nenechala se tím zastavit. Věděla, jakou hodnotu má vzdělání. Jakmile se jí otevřely dveře v malé škole v Tawwě, neváhala. Pilně se učila arabštinu. Věděla, že bez ní se v Súdánu neobejde. Za žádnou cenu se nechtěla stát obětí. „Vzdělání ti může změnit život,“ říkávala mi, když jsem byla malá. „Chod' do školy a nikomu nedovol, aby ti v tom bránil.“

Pokud jste neuměli plyně arabsky, bylo těžké nepřipadat si v uprchlickém táboře jako oběť. Jazyk (spolu s náboženským přesvědčením) symbolizoval kastovní systém v Súdánu. Na vrcholku „potravního řetězce“ stáli Arabové, hned pod nimi byli Afričané, kteří mluvili plynou arabštinou. Cizinci schopní domluvit se lámanou arabštinou patřili do další kategorie. Křesťané a židé spadali do té nejnižší kasty. Všechny kasty se řídily právem šaría.

Dokud jsem žila v táboře, nedocházelo mi, jak moc právo šaría formuje a řídí můj i matčin život. I když nebylo součástí naší víry, zcela převzalo kontrolu nad našimi životy. Šaría od nás nevyžadovala víru, nýbrž poslušnost. I když jsem pořádně netušila, co všechno obnáší, věděla jsem, že

existuje. Přestože jsem mu nerozuměla, musela jsem ho, podobně jako moje matka přede mnou, denně studovat a jednoho dne jsem měla být i se svými dětmi podle tohoto práva souzena.

I přes tyto represivní zákony se mi dařilo ve změti hranatých stanů, okrouhlých chatrčí a čtvercových rákosových *rakub* – což byly malé přístřešky před stanem nebo chýše, které poskytovaly ochranu před sluncem – žít v relativní svobodě a užívat si, v rámci možností, spolu s přáteli života. To, že se matce podařilo poskytnout mi uprostřed této bezvýchodné situace poměrně stabilní zázemí, považovala za svůj obrovský úspěch, na který byla patřičně hrdá. I kdyby se jí v životě už nic jiného nepodařilo, věděla, že alespoň dokázala poskytnout svým dětem lepší život, než měla ona sama.

Za svůj život jsem se setkala s mnoha ženami, ale žádná z nich nebyla tak obdivuhodná jako moje matka. I když ji vojáci připravili o rodinu, rodnou vesnici i domov, nedokázali zlomit jejího ducha. Do Súdánu sice přišla jako sirotek, ale dokázala vytvořit rodinu pro své děti. Na rozdíl od jiných dívek neměla možnost učit se kuchařským dovednostem od své matky, přesto se stala nejznámější kuchařkou ve východním Súdánu. Ačkoliv byla okradena o možnost převzít obchodní dovednosti od svého otce, jejího obchodního ducha to nezničilo a nezabránilo jí to založit svůj vlastní podnik. Na rozdíl od ostatních neměla výhodu v podobě znalosti arabštiny, ale ani to ji nezastavilo. Po nocích se pilně učila, aby mohla konkurovat ostatním na tržnici a aby arabštinu mohla předat svým dětem.

Starala se o nás s obrovskou houževnatostí. To, že jsem ji mohla při její neúnavné práci pozorovat, mě naučilo mnohem víc než to, co mi kdy předala slovně.

Avšak i přes všechny dobré životní lekce, které mi matka předala, měla přece jen jednu slabinu. Náš domov v Twawě

ukrýval temné tajemství, o kterém všichni obyvatelé tábora věděli, ale téměř nikdo o něm nemluvil. Život mé matky – a spolu s ním život celé naší rodiny – byl v nebezpečí, protože se rozhodla uzavřít smlouvu s nepřítelem. Myslela si, že vymění lásku za bezpečí, ale nakonec nezískala ani jedno. Její srdce bylo přepásané časovanou bombou, které jsem láskyplně říkala „otče“.